

Е.Т.Ақбаев¹, А.О.Ағымбай², А.С.Сейталинова³, Е.Д.Орынбасарова¹

¹Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университеті;

²І. Жансүгіров атындағы Жетісу мемлекеттік университеті, Талдықорған;

³Қазақ экономика, қаржы және халықаралық сауда университеті, Астана
(E-mail: erbolsyn.2011@mail.ru)

Есеп берудің халықаралық стандарттарына сәйкес кәсіпорынның қаржылық жағдайын талдаудың ғылыми-әдістемелік негіздері

Авторлар кәсіпорынды басқару ілімі мен тәжірибесінде пайдаланатын экономикалық талдау түрлеріне айрықша көңіл бөлген. Мақалада қаржылық және басқарушылық талдаудың өзара әсерлесу тұстары қарастырылған. Қаржылық талдау тәжірибесінде қолданылатын негізгі тәсілдер суреттелген. «Кәсіпорынның қаржылық жағдайы» ұғымына анықтама берілген және ұйымның қаржылық жағдайын талдау мәні пайымдалған. Кәсіпорынның қаржылық жағдайын талдаудың басты мақсаты және негізгі міндеттері ашылып көрсетілген.

Кілт сөздер: экономикалық талдау, түрлері, қаржылық және басқарушылық талдау, мазмұны, мақсаты, міндеттері, қаржылық жағдай, ақпараттық база.

Кәсіпорынды басқару теориясы мен іс-тәжірибесіндегі экономикалық талдаудың түрлері

Кәсіпорынды басқару процесі әр түрлі деңгейдегі менеджерлердің қабылдаған шешімдері бойынша жүзеге асырылады. Кәсіпорында дәлелденген және тиімді басқару шешімдерін қабылдау үшін өндірістік, инвестициялық және қаржылық үрдістерді нақты түсіну және зерттеу қажет, яғни олардың бір-бірімен байланысы белгілі бір объектіні жүйелі тәсілде қарастыруды талап етеді [1–3].

Жүйелі тәсіл, ең алдымен, объектіні әр түрлі бөлімдерге бөлуді қарастырады, сонымен қатар осы бөлімдердің бір-бірімен байланысын зерттейді және қорытындысында жеке талдаудың пайда болуына бағыттайды [4–6].

Кәсіпорынның шаруашылық қызметін талдаудың мазмұны негізгі қызметтермен анықталады. Олардың қатарына келесі қызметтер жатқызылады [7: 218]:

- экономикалық заңдардың зерттеу сипатын анықтау;
- кәсіпорынның жұмыс жоспарын дәлелдеу және олардың орындалуын бағалау;
- кәсіпорынның әр түрлі деңгейінде экономикалық процестер мен құбылыстар үдерістерінің заңдылықтарын белгілеу;
- жұмыс көрсеткіштеріне әсер ететін факторларды анықтау және олардың іс-әрекетін сандық өлшеу;
- өндірістің тиімділігін жоғарлататын шаруашылық ішіндегі резервтерді анықтау және келешекте қолдану мақсаттарын айқындау;
- басқару шешімдерін анықтау үшін ақпараттар дайындау.

Өндірісті басқару жүйесінде экономикалық талдаудың атқаратын қызметтерінің көп болуы талдаудың мақсатын, міндеттерін, мазмұнын және ұйымдастыру формалары мен әдістерін қарастырады. Сондықтан теория және іс-тәжірибе жүзінде экономикалық талдаудың келесі түрлері бар. Экономикалық талдаудың түрлерінің жіктелуі келесі кестеде беріледі.

К е с т е

Кәсіпорынның шаруашылық қызметіндегі экономикалық талдаудың түрлері

Жіктелу белгілері	Талдау түрлері	Талдаудың мазмұны
1	2	3
Сала	Салалық	Саланың даму ерекшелігін талдау
	Салааралық	Жекеley салалардың байланысы оқытылады және олардың ішкі қарым-қатынастары көрсетіледі
	Алдын ала (келешектегі)	Жоспардағы тапсырмаларды және басқару шешімдерін дәлелдеу мақсатында шаруашылық операцияларды жүргізгенге дейін қарастырылады, сонымен қатар келешектегі жоспарларды болжау және алған нәтижені бағалауда қажет етеді. Тиімсіз нәтижелердің болуына белгі беру мақсатында айқындалады.

1	2	3
Талдауды өткізу уақытына қарай	Келесі (ретроспективті, тарихи)	Кәсіпорында шаруашылық операциялардың аяқталу мерзімінен кейін жоспардың орындалуын бақылау мақсатында, қолданылмаған резервтерді анықтауда, кәсіпорынның қызметін нақты бағалауда жүргізілетін талдаудың түрі. Ретроспективті талдау қолданылмаған мүмкіншіліктерді анықтауда және олардың заңдылықтарын айқындауда қолданылады. Бұл талдаудың оперативті (ахуалдық) және қорытынды (нәтижелі) түрлері бар. Оперативті талдау кемшіліктерді оперативті анықтау және шаруашылық процеске уақтылы әсер ету мақсатында шаруашылық операциялардың аяқталу мерзімінен кейін немесе қысқа мерзімде мән жайлардың өзгеруі кезінде жүзеге асырылады. Қорытынды талдау, есептік кезеңдегі кәсіпорындардың қызметін кешенді және жан-жақты талдау мақсатында есептік кезеңде жүзеге асырылады
	Техника-экономикалық талдау	Экономикалық және техникалық процестердің байланысы зерттеледі және олардың кәсіпорын қызметінің экономикалық нәтижелеріне әсері анықталады
	Қаржылық-экономикалық талдау	Кәсіпорынның қаржылық нәтижелерін анықтау мақсатында жүзеге асырылады: қаржылық жоспардың орындалуы, меншік және қарыз капиталын қолдану тиімділігі, рентабельділікті өсіру, пайда сомасын көтеру, резервтерді анықтау кәсіпорынның төлемқабілеттілігі мен қаржылық жағдайының жақсаруы
	Аудиторлық (бухгалтерлік) талдау	Кәсіпорынның қаржылық жағдайының диагностикасын анықтау және қаржылық есептердің дұрыстығын бекіту мақсатында жүзеге асырылады
	Әлеуметтік-экономикалық талдау	Әлеуметтік және экономикалық процестердің байланысын және олардың бір-біріне әсер етуін, сонымен қатар шаруашылық қызметтің экономикалық нәтижесін анықтау мақсатында жүргізіледі
Объект	Экономика-экологиялық талдау	Қоршаған ортаны қорғау және сақтау барысында, экономикалық және экологиялық процестердің бір-бірімен байланысын анықтау мақсатында жүргізіледі
Объект	Маркетингтік талдау	Кәсіпорынның сыртқы ортасын анықтау, шикізат және дайын өнімді сату нарығын зерттеу, бәсекелестіктерін айқындау, сұраныс пен ұсынысты талдау, коммерциялық тәуекелді реттеу, баға саясатын қалыптастыру және маркетингтік қызметтің стратегиясы мен тактикасын дайындау мақсатында жүргізіледі
	Салыстырмалы талдау	Озық кәсіпорындардың шаруашылық қызметінің ағымдағы есептік көрсеткіштері өткен жылдың есептік көрсеткіштерімен салыстырылады
Объектіні зерттеу әдістемесі	Факторлы талдау	Нәтижелі көрсеткіштердің өсу деңгейін анықтауға қажет факторларды айқындауға бағытталады
	Диагностикалық талдау (экспресс-талдау)	Тек осы экономикалық бұзушылыққа тән типтік белгілерінің негізінде экономикалық үдерістердің жағымды жолындағы бұзушылық сипаттарын бекіту әдістерін көрсетеді
	Маржиналистік талдау	Ауыспалы және тұрақты шығындар, өндіріс көлемі, пайда және өзіндік құн арасындағы байланыстар бойынша бизнесте басқару шешімдерін тиімді дәлелдеу және бағалау әдістерін көрсетеді
	Экономика-математикалық талдау	Қолда бар ресурстарды толық қолдана отырып өндірістің тиімділігін жоғарлату мақсатында экономикалық міндеттерді шешуде тиімді тәсілдерді дайындау барысында жүргізіледі
	Стохастикалық талдау	Кәсіпорынның шаруашылық қызметіндегі процестер мен зерттелетін түсініктемелер арасындағы стохастикалық байланыстарды айқындау үшін жүргізіледі
	Функционалды-құндық талдау	Бұйымның конструкциясын ықшамдауда, материалдарды ауыстыру, керексіз бөлшектерді тарату мақсатында резервтерді анықтау және артық шығындардың болмауын реттеу үшін қолданылады
Пайдаланушылар түрлері	Ішкі талдау	Қаржылық, өндірістік және коммерциялық қызметтерді шұғыл, қысқа және ұзақ мерзімде басқаруда кәсіпорынның қажеттілігі үшін жүргізіледі
	Сыртқы талдау	Сыртқы қолданушылардың қаржылық және статистикалық есептеулері бойынша жүргізіледі

Ескерту.[7; 218–221] жұмыс деректерінен алынды.

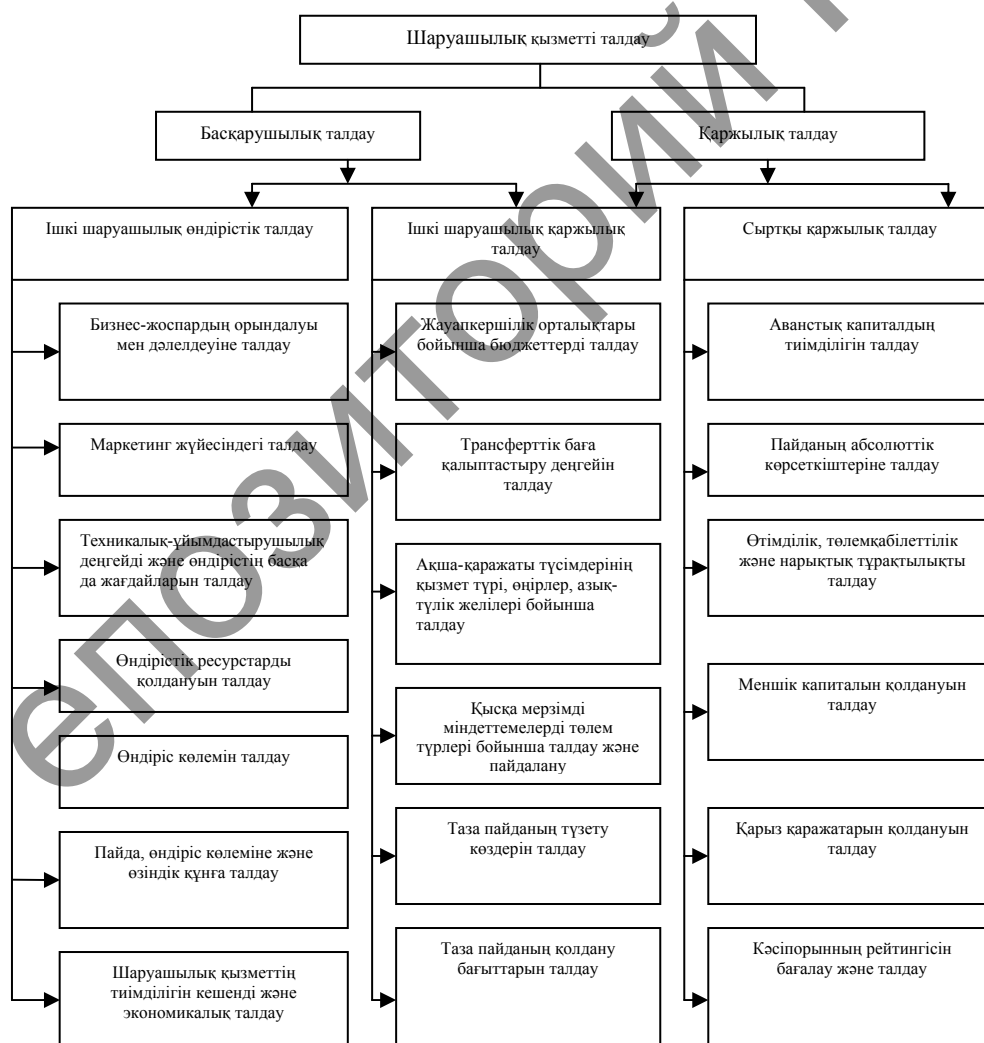
Нарықты экономика жағдайында уақыт өткен сайын төлем тәртібінің бұзылу себептерінің, белгісіз жағдайлар мен тәуекелділіктің деңгейінің жоғары болуына қарай, сонымен қатар кәсіпорынның күнкөрісін ұлғайтуда, кәсіпорында бухгалтерлік есептің негізінде қаржылық-экономикалық талдаудың (қысқартылған негізде қаржылық) қолданылуы ерекше орын алуда.

Қаржылық және басқарушылық талдау: өзара іс-қимылдары

Кәсіпорынның стратегиясын дайындау кезінде менеджерлер тек қана сыртқы ортаны зерттеп қана қоймай, керісінше, кәсіпорынның ішкі ортасын да тексеруге міндетті. Кәсіпорын ішіндегі ауыспалы өзгерістерді сәйкестіндіру қажет, яғни кәсіпорынның күшті және әлсіз жақтарын айқындап, ауыспалы өзгерістердің негізгі басымдылығын бағалау шарттарына тоқталуы керек. Ол үшін кәсіпорынның қызметіне басқарушылық талдау жүргізіледі.

Басқарушылық талдау — стратегиялық мәселелерді анықтаудағы, бизнестің ағымдағы жағдайын бағалауға бағытталған, кәсіпорынның мүмкіншілігі және ішкі ресурстарды кешенді талдаудағы кәсіпорынның күшті және әлсіз жақтарын анықтауда қарастырылатын процесс. Басқарушылық талдаудың қорытынды мақсаты кәсіпорынның болашағымен байланысты болатын оңтайлы стратегиялық шешімдерді қабылдау үшін менеджерлерге және басқа да мүдделі тұлғаларға ақпараттарды ұсыну, стратегияларды таңдау болып табылады. Басқарушылық талдау мәні жағынан кәсіпорын қызметінің әлсіз және күшті жақтарын анықтауда SWOT-талдаудың негізгі бөлімі болып табылады [8; 66].

Басқарушылық талдаудың мазмұны мен сыртқы қаржылық талдаудың арасындағы байланысты жалпы шаруашылық қызмет жүйесін талдау барысында 1-суреттен көруге болады.

Ескерту. [9; 112] жұмыс деректерінен алынды.

1-сурет. Шаруашылық қызметті талдау мазмұнның сызбалық үлгісі

Жоғарыдағы 1-сурет бойынша басқарушылық талдау өз құрамына ішкі шаруашылық өндірістік талдауды, ішкі шаруашылық қаржылық талдауды, сонымен қатар кәсіпорында қаржылық стратегияны жүзеге асыруға ерекше роль атқаратын жеке дара қаржылық талдауды қарастырады.

Ішкі шаруашылық өндірістік талдаудың негізгі мақсаты — алдағы уақыт мерзімге қажет өндірістік бөлімдер мен бөлімшелердің жалпылама жоспарларын қарастырып дәлелдеу болып табылады.

Ішкі шаруашылық қаржылық талдаудың негізгі мақсаты жауапкершілік орталықтары бойынша бюджеттерді талдау, негізгі қаржылық көрсеткіштерді айқындай отырып, кәсіпорындағы ауытқулардың болу себептерін анықтау, сонымен қатар ұйымдардың қаржылық нәтижелеріне экономикалық тұрғыдан қорытынды жасау.

Сыртқы қаржылық талдаудың мақсаты — ағымдағы есептік кезеңде кәсіпорынның жай-күйіне немесе қаржылық жағдайына жалпылама баға беру.

Кәсіпорында қаржылық талдауды жүргізудің негізгі сатылары төмендегідей [10; 10]:

1. Кәсіпорынның қаржылық жағдайын (жай-күйін) талдау.
2. Табыстылық көрсеткіштерін талдау.
3. Кәсіпорынның кәсіпкерлік қызметінің тиімділігі мен іскер белсенділігін талдау.
4. Ұйымның банкроттылық ықтималдылығын бағалау.

Қаржылық талдау бойынша іс-тәжірибеде қолданылатын негізгі әдістер

Қаржылық талдауда ақпарат көздері болып кәсіпорын қызметіндегі бухгалтерлік есептің және ағымдағы есеп-қисап мәліметтері қолданылады, сонымен қатар шаруашылық қызметті жалпылама талдаудағы кәсіпорынның жылдық есептеулері қарастырылады. Талдау барысында келесі әдістер қолданылады [11; 97, 98]:

1. Көлденең (уақыттық) талдау есеп беру уақытындағы әр жағдайды өткен мерзімдегімен салыстыру.

2. Тік (құрылымдық) талдау — белгілі құрылымдағы қаржылық көрсеткіштердің нәтижеге тұтас әсер ететін әр жағдайды анықтауға мүмкіндік береді. Ол қаржылық нәтижеге тұтас баланс немесе оның бөлімшелері бойынша жеке баптарды әсер ету салмағын анықтайды.

3. Трендтік талдау — бірнеше жылдар бойындағы базистік жылмен салыстырғандағы көрсеткіштердің ауытқулары негізінде құрылады, ол үшін барлық көрсеткіштер 100 % болып алынады. Трендтік талдау бойынша келешектегі қаржылық көрсеткіштердің мәнділігі көрсетіледі, яғни алдын ала болжау талдау түрі айқындалады.

4. Қаржылық коэффициенттерді қолдану оларды есептеу барысында шамалардың біреуін бірлік ретінде қарастырады да, ал басқаларын бірлікке қатынасын көрсететіндігін анықтайды.

5. Салыстырмалы талдау — бұл фирмалардың, бөлімшелердің, цехтардағы жеке көрсеткіштер арқылы ұқсас есептегі шаруашылық ішілік талдау болып табылады және, берілген фирманың шаруашылық аралық талдауы бәсекелестердің көрсеткіштерімен салыстырғанда, орташа, салалық және жалпы экономикалық берілгендермен қоса есептеледі.

6. Факторлы талдау — ол нәтижелі көрсеткішке жеке факторлардың әсер етуін талдау, зерттеудің детерминделген немесе стохастикалық тәсілдерін қолдану арқылы жасалған талдаулар. Факторлы талдау тура түрде болуы мүмкін, яғни алынған нәтижені бөлімділер бойынша талдау, сонымен қатар кері нәтиже беруі тиіс. Жеке элементтердің біріктіріліп тұтас қорытынды бойынша қарастырылуы.

Қаржылық-экономикалық талдаудың сандық әдістері статистикалық, бухгалтерлік және экономика-математикалық болып бөлінеді.

Кәсіпорынның қаржылық жағдайының талдау мәнділігі мен түсініктемесі

Кәсіпорынның қаржылық жағдайы — бұл экономикалық ортада кәсіпорынның өз қызметін қаржыландыру деп түсінуге болады. Яғни, қаржылық ресурстармен қызметін қамтамасыз ету, ресурстарды тиімді түрде орналастыру және пайдалану, жеке және заңды тұлғалармен қаржылық қатынастарға байланысқа түсу, кәсіпорынның қаржылық тұрақтылығы және төлемқабілеттілігі бойынша басқару жұмыстарын анықтау [12; 409].

Қаржылық жағдай тұрақты, тұрақсыз және дағдарыс жағдайы кезінде болуы мүмкін. Кәсіпорынның уақытымен төлемдерді жүргізуі мүмкіншілігі және өз қызметін кең көлемде қаржыландыру жұмыстарын атқаратын болса, бұл кәсіпорынның қаржылық жағдайының жай-күйі тұрақты деген қалыпты жағдайды білдіреді.

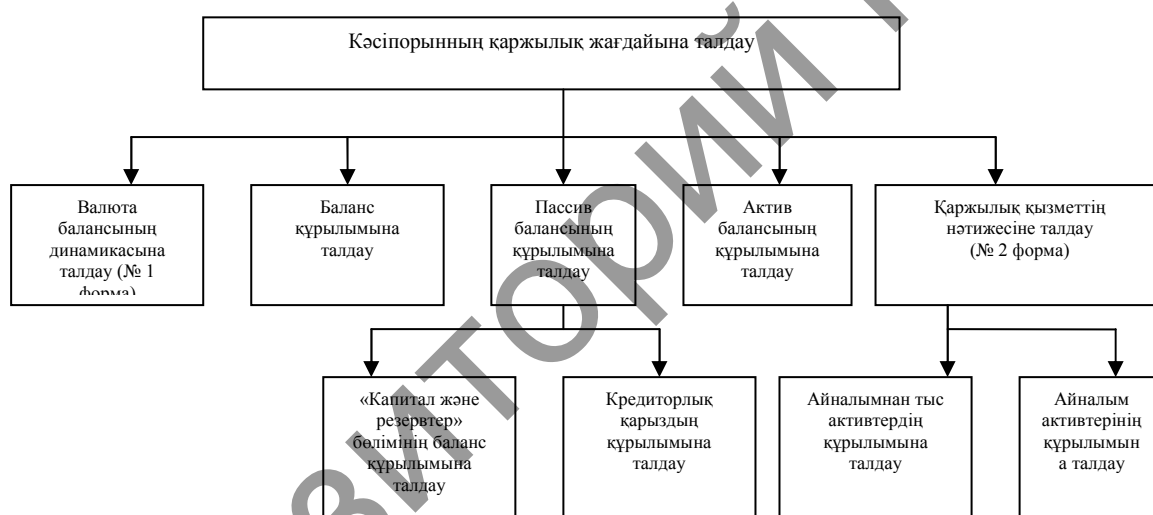
Кәсіпорынның қаржылық жағдайы (жай-күйі) өндірістік, коммерциялық және қаржылық нәтижелерге байланысты болады. Егер өндірістік және қаржылық жоспар нәтижелі орындалатын болса, онда бұл көрсеткіш кәсіпорынның қаржылық жағдайына қалыпты әсер етеді. Ал егер, керісінше, жоспар бойынша өнім көлемі жеткіліксіз болса, өнімнің өзіндік құны өзгереді, пайданың және сатудан түскен төлемнің көлемі азайса, онда кәсіпорынның қаржылық жағдайы және төлемқабілеттілігі құлдырайды.

Нарықты экономика жағдайында кәсіпорынның қызмет етуі, кәсіпорынның банкротқа ұшырамауы үшін ең алдымен қаржыны дұрыс басқара білу қажет. Сонымен қатар капиталдың құрылымы мен құрамын, капиталды қалыптастыру көздерін табу, меншік капиталын анықтау, қарыз капиталының үлесін қарастыру жұмыстарын тиімді жүргізу керек. Кәсіпорын қызметінде нарықты экономика жағдайында өтімділік, төлемқабілеттілік, кәсіпорынның кредиторлық қарызы, қаржылық тұрақтылық қоры, тәуекел деңгейі, қаржылық тұтқа әсері және басқада талдаудың әдістемелік негіздеріне талдау жасалу тиіс.

Кәсіпорынның қаржылық жағдайын талдаудың мақсаты мен негізгі міндеттері

Кәсіпорынның қаржылық жағдайын талдаудың басты мақсаты — қаржылық қызметтегі қателіктер немесе кемшіліктерді уақытымен анықтап, сонымен қатар кәсіпорынның қаржылық жағдайын және төлемқабілеттілік жақсартуда қосымша қаржылық қор көздерін табу.

Бұл жағдайда талдау келесі бағыттар бойынша жүзеге асырылады (2-сур.).

Ескерту. [13; 103] жұмыс деректерінен алынды.

2-сурет. Кәсіпорынның қаржылық жағдайына талдауды жүргізудің негізгі бағыттары

Экономикалық әдебиеттер бойынша, кәсіпорынның қаржылық жағдайын талдаудың келесі негізгі міндеттері бар [10, 13]:

1. Кәсіпорынның активтерінің құрамын талдау, қалыптасу көздерін анықтау, сонымен қатар тиімді қолдану мен орналастыру бағыттарын айқындау.
2. Таза айналым капиталының көлемін және өсу (азаю) мөлшерін, меншік капиталға ара қатынасын анықтау.
3. Баланстың өтімділігін анықтау, төлемқабілеттілік пен несие қайтару қабілеттілігін, қаржылық тұрақтылықты, өндірістік мүмкіншілікті бағалау және кәсіпорынның жалпы белсенділігін талдау.
4. Кәсіпорын табыстылығының абсолютті және салыстырмалы көрсеткіштерін бағалау.
5. Кәсіпорынның қаржылық жағдайын жақсартудағы шараларды дайындау.

Кәсіпорынның қаржылық жағдайын талдаудың міндеттерінің мазмұны осы талдауды жүргізудің кезеңдерін анықтайды.

Кәсіпорынның қаржылық жай-күйін талдауды сыртқы және ішкі түрге бөлу

Қаржылық жағдайды талдаумен тек қана бөлім басшыларымен қатар кәсіпорынның қызмет бөлімшелерінің қызметкерлері айналыспайды, керісінше, кәсіпорынның құрылтайшылары да белсенді түрде айналысады. Олардың қатарына: ресурстарды тиімді қолдану барысындағы инвесторлардың кеңесі, несие берудегі банктердің атқаратын қызметтері мен бағалау жағдайлары, төлемдерді уақытымен жинаудағы жабдықтаушылардың міндеттері, бюджетті толықтырудағы салық қызметкерлерінің атқаратын қызметтері жатқызылады. Нәтижесінде талдаудың сыртқы және ішкі түрлері қарастырылады [12; 411].

Ішкі талдау кәсіпорында қызметкерлердің көмегімен жүргізіледі және оның нәтижелері қаржылық жағдайды жоспарлауда, бақылауда және болжауда қолданылады. Негізгі мақсаты — ақшалай қаражаттардың жоспарлы түсуін қамтамасыз ету, кәсіпорынның қызметін жақсарту үшін, пайданы ең жоғарғы деңгейде табу үшін меншік және қарыз қаражаттарын тиімді орналастыру және қолдану, сонымен қатар банкроттылық процедурасының қауіпін болдырмау.

Сыртқы талдау инвесторлардың бастауымен, қаржылық және материалдық ресурстарды жабдықтаушылармен, сонымен қатар баспадағы есептеулерді жүргізуші бақылаушы органдармен жүргізіледі. Негізгі мақсаты — тәуекел қауіпіне жетпеу мақсатында және пайданы ең жоғарғы деңгейде табуда қаржылық қаражаттарды тиімді орналастыру және пайдалану.

Кәсіпорынның қаржылық жағдайының ақпараттық базасы болып қаржылық есептеулер саналады. Қаржылық есептеулер құрамына бухгалтерлік баланс, кірістер мен шығыстардың есебі, ақшалай қаражаттардың қозғалысының есебі, меншік капиталының өзгеруінің есебі, есеп саясатының ақпараттық базасы және түсіндірме хат жатқызылады.

Әдебиеттер тізімі

- 1 *Гончаров В.И.* Менеджмент: учеб. пособие. — Минск: Мисанта, 2003. — 624 с.
- 2 *Румянцева З.П.* Общее управление организацией. Теория и практика: учебник. — М.: ИНФРА-М, 2001. — 304 с.
- 3 *Кузнецов Ю.В., Подлесных В.И.* Основы менеджмента. — СПб.: Изд-во ОЛБИС, 1997. — 192 с.
- 4 *Баканов М.И., Шеремет А.Д.* Теория экономического анализа: учебник. — М.: Финансы и статистика, 1997. — 416 с.
- 5 *Ковалев В.В., Волкова О.Н.* Анализ хозяйственной деятельности предприятия. — М.: ПБОЮЛ, 2001. — 424 с.
- 6 *Басовский Л.Е., Басовская Е.Н.* Комплексный экономический анализ хозяйственной деятельности: учеб. пособие. — М.: ИНФРА-М, 2004. — 366 с.
- 7 *Берзинь И.Э., Пикунова С.А., Савченко Н.Н., Фалько С.Г.* Экономика предприятия: учебник. — М.: Дрофа, 2004. — 368 с.
- 8 *Бороненкова С.А.* Управленческий анализ: учеб. пособие. — М.: Финансы и статистика, 2004. — 384 с.
- 9 *Пашигорева Г.И., Савченко О.С.* Системы управленческого учета и анализа. — СПб.: Питер, 2002. — 176 с.
- 10 *Зубова Т.* Анализ финансового состояния предприятия: учеб.-метод. пособие. — Астана: Фолиант, 2010. — 152 с.
- 11 *Любушин Н.П., Лещева В.Б., Дьякова В.Г.* Анализ финансово-экономической деятельности предприятия: учеб. пособие. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 1999. — 471 с.
- 12 *Савицкая Г.В.* Анализ хозяйственной деятельности предприятия. — Минск: Экоперспектива, 1997. — 498 с.
- 13 *Бочаров В.В.* Методы финансирования инвестиционной деятельности предприятий. — М.: Финансы и статистика, 1998. — 160 с.

Е.Т.Ақбаев, А.О.Ағымбай, А.С.Сейталинова, Е.Д.Орынбасарова

Научно-методические основы анализа финансового положения предприятия в соответствии с международными стандартами отчетности

Авторами особое внимание уделено видам экономического анализа, используемым в теории и практике управления предприятием. В статье рассмотрены аспекты взаимодействия финансового и управленческого анализа. Описаны основные методы, которые применяются в практике финансового анализа. Дано определение понятия «финансовое положение (состояние) предприятия» и излагается значение анализа финансового состояния организации. Определены главная цель и основные задачи анализа финансового положения предприятия. Сделаны соответствующие выводы о внутреннем и внешнем анализе финансового состояния предприятия.

Ye.T.Akbayev, A.O.Agymbay, A.S.Seitalinova, Ye.D.Orynassarova

**Scientific and methodical bases of the analysis
of a financial position of the enterprise according
to the international standards of the reporting**

The special attention is paid to the types of the economic analysis used in the theory and practice of business management. Aspects of interaction of the financial and administrative analysis are considered. The main methods which are applied in practice of the financial analysis are described. Definition of the concept «financial position (state) of the enterprise» is given and value of the analysis of a financial condition of the organization is stated. The main goal and the main objectives of the analysis of a financial position of the enterprise reveal. The corresponding conclusions about the internal and external analysis of a financial condition of the enterprise are drawn.

References

- 1 Goncharev V.I. *Management: manual*, Minsk: Misanta, 2003, 624 p.
- 2 Rumyantseva Z.P. *General management of the organization. Theory and practice: textbook*, Moscow: INFRA-M, 2001, 304 p.
- 3 Kuznetsov Yu.V., Podlesnykh V.I. *Management bases*, Saint Petersburg: OLBIS Publ. house, 1997, 192 p.
- 4 Bakanov M.I., Sheremet A.D. *Theory of the economic analysis: textbook*, Moscow: Finance and statistics, 1997, 416 p.
- 5 Kovalyov V.V., Volkova O.N. *Analysis of economic activity of the enterprise*, Moscow: PBOYUL, 2001, 424 p.
- 6 Basovsky L.E., Basovskaya E.N. *Complex economic analysis of economic activity: manual*, Moscow: INFRA-M, 2004, 366 p.
- 7 Berzin I.E., Pikunov S.A., Savchenko N.N., Falko S.G. *Economy of the enterprise: textbook*, Moscow: Drofa, 2004, 368 p.
- 8 Boronenkova S.A. *Upravlenchesky analysis: manual*, Moscow: Finance and statistics, 2004, 384 p.
- 9 Pashigoreva G.I., Savchenko O.S. *Systems of management accounting and analysis*, Saint Petersburg: Piter, 2002, 176 p.
- 10 Zubova T. *Analysis of a financial condition of the enterprise: manual*, Astana: Foliant, 2010, 152 p.
- 11 Lyubushin N.P., Leshcheva V.B., Dyakova V.G. *Analysis of financial and economic activity of the enterprise: manual*, Moscow: UNITY-DANA, 1999, 471 p.
- 12 Savitskaya G.V. *Analysis of economic activity of the enterprise*, Minsk: Ekoperspektiva, 1997, 498 p.
- 13 Bocharov V.V. *Methods of financing of investment activity of the enterprises*, Moscow: Finance and statistics, 1998, 160 p.